

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT	629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04	UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI		00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ	621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17	TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET:	http://www.cbos.pl	E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/79/78/96

SYTUACJA STOCZNI GDAŃSKIEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, CZERWIEC '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Stocznia Gdańska po raz kolejny trafiła na pierwsze strony gazet. Tym razem stało się to za sprawą protestów wywołanych niewypłaceniem pracownikom w przewidzianym terminie wypłat za kwiecień. Rząd odmówił udzielenia wsparcia finansowego z budżetu państwa, twierdząc, że stocznia nie spełniła stawianych jej warunków. Zła sytuacja finansowa zakładu grozi jego upadłością. W związku z tym interesowało nas, jakich działań w tej sprawie ze strony rządu oczekuje opinia społeczna, a także - co się z tym wiąże - w jakim stopniu Stocznia Gdańska zachowała w świadomości społecznej swój szczególny, symboliczny charakter¹.

RATOWAĆ CZY NIE?

Z naszych badań wynika, że w społeczeństwie przeważają zwolennicy interwencjonizmu państwowego, znacznie mniejsze poparcie znajduje natomiast liberalne podejście do gospodarki. Polacy przedkładają bezpieczeństwo socjalne nad efektywność gospodarczą - tendencja ta jest stosunkowo trwała.

Tabela 1

w procentach

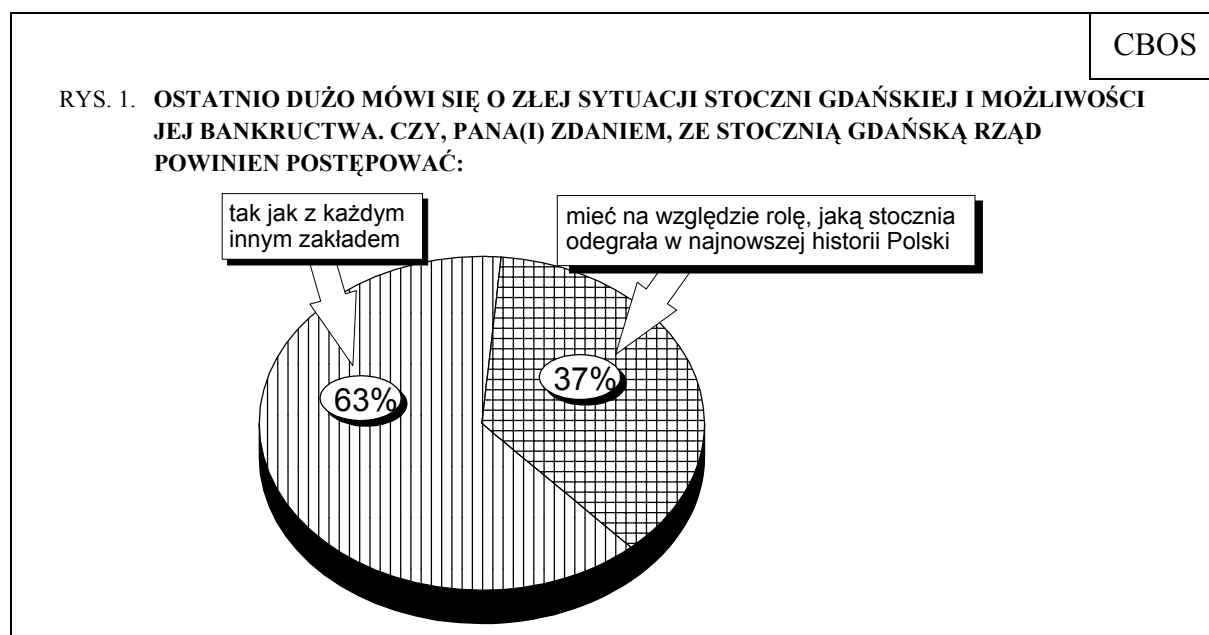
Jeśli zakładowi państwowemu grozi upadek, gdyż nie ma środków na utrzymanie produkcji, to czy uważa Pan(i) za słuszne, aby zakład ten otrzymał pomoc z budżetu państwa czy też nie?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	VI '95	V '96
Zdecydowanie słuszne	28	28
Raczej słuszne	39	37
Raczej niesłuszne	13	13
Zdecydowanie niesłuszne	7	10
Trudno powiedzieć	13	12

¹ Badanie „Omnibus” zrealizowano w dniach 17-21 maja '96 na 1165-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski.

Dwie trzecie respondentów jest zdania, że zakład państwowy, któremu grozi bankructwo, powinien otrzymać pomoc z budżetu państwa. Przeciwną opinię wyraża prawie co czwarty badany. W ciągu ostatniego roku tylko nieznacznie wzrósł (różnica w granicach błędu statystycznego) odsetek respondentów przekonanych, że niesłuszne jest dofinansowywanie z budżetu państwa zakładu zagrożonego upadłością.

Poglądy w tej kwestii różnicuje przede wszystkim status społeczno-ekonomiczny respondentów. Aktywności ze strony państwa w ratowaniu upadających zakładów oczekują przede wszystkim osoby gorzej wykształcone (80% robotników niewykwalifikowanych), osiągające niższe dochody, a więc ci, którzy częściej narażeni są na utratę pracy.

Interesujące są opinie społeczeństwa o tym, jak rząd powinien postąpić wobec Stoczni Gdańskiej.

Niemal dwie trzecie badanych uważa, że rząd powinien postępować ze stoczną tak jak z każdym innym zakładem, co w kontekście poglądów na temat roli państwa w gospodarce nie znaczy, że nie powinien starać się jej ratować. Zdecydowanie mniejsza część myśli o stoczni w kategoriach symbolu, odwołując się do jej zasług w obalaniu komunizmu jako argumentu na rzecz zapobieżenia jej upadkowi. Szczególnego traktowania Stoczni Gdańskiej - jako kolebki „Solidarności” - domaga się ponad jedna trzecia ankietowanych.

Podjęcie pozbawione sentymentów w tym względzie częściej cechuje osoby najlepiej wykształcone, o wyższym statusie materialnym, rzadko lub w ogóle nie uczestniczące w praktykach religijnych oraz respondentów o lewicowych poglądach politycznych. Są to więc, z jednej strony, osoby lepiej przystosowane do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej, myślące przede wszystkim kategoriami ekonomicznymi, z drugiej zaś - badani kierujący się względami ideologicznymi.

Interesowało nas, w jaki sposób preferencje partyjne badanych związane są z postrzeganiem przez nich sytuacji Stoczni Gdańskiej.

Tabela 2

w procentach

Elektoraty ugrupowań politycznych	Ostatnio dużo mówi się o złej sytuacji Stoczni Gdańskiej i możliwości jej bankructwa. Czy, Pana(i) zdaniem, ze Stoczną Gdańską rząd powinien postępować:		
	tak jak z każdym innym zakładem	mieć na względzie rolę, jaką stocznia odegrała w najnowszej historii Polski	Trudno powiedzieć
SLD	68	32	-
NSZZ „Solidarność”	62	32	6
PSL	59	38	3
UW	58	42	-
ROP	36	59	5

Zwolennicy traktowania stoczni na równi z innymi zakładami przeważają w elektoratach SLD, PSL, UW oraz - co ciekawe - „Solidarności”. Przeciwnie stanowisko dominuje wśród potencjalnego elektoratu ROP.

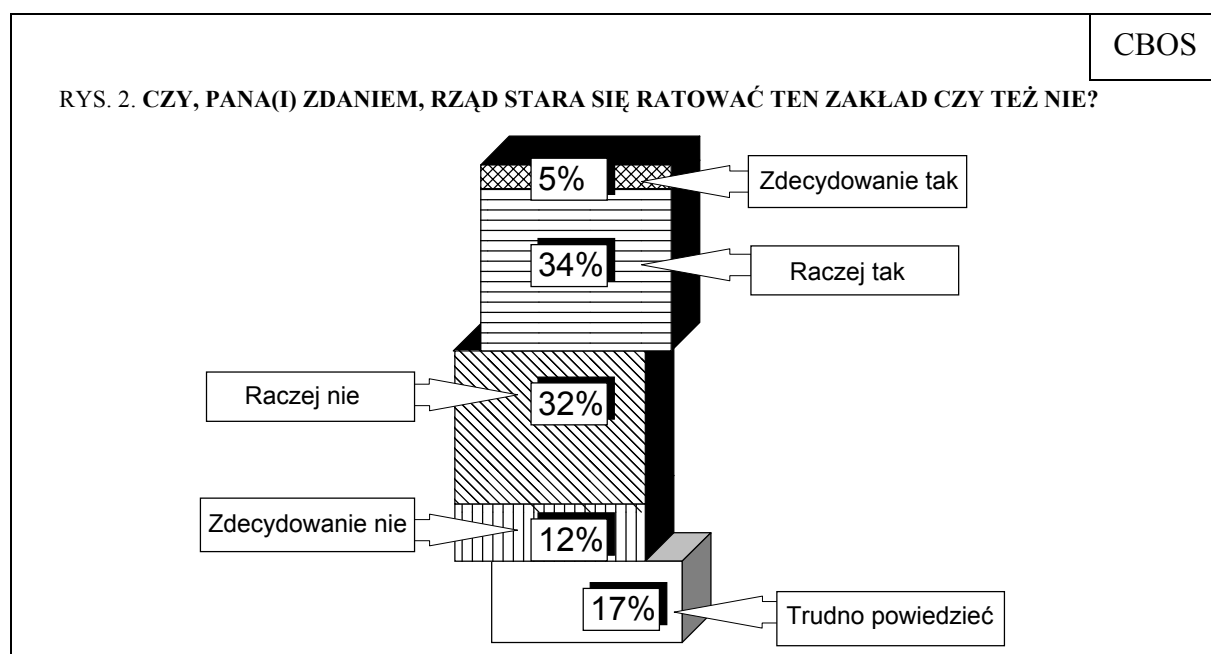
Wśród wyborców Aleksandra Kwaśniewskiego dominuje przekonanie, że rząd nie powinien wyróżniać stoczni z powodów historycznych. Opinie osób, które w ostatnich wyborach prezydenckich głosowały na Lecha Wałęsę, są podzielone.

Tabela 3

w procentach

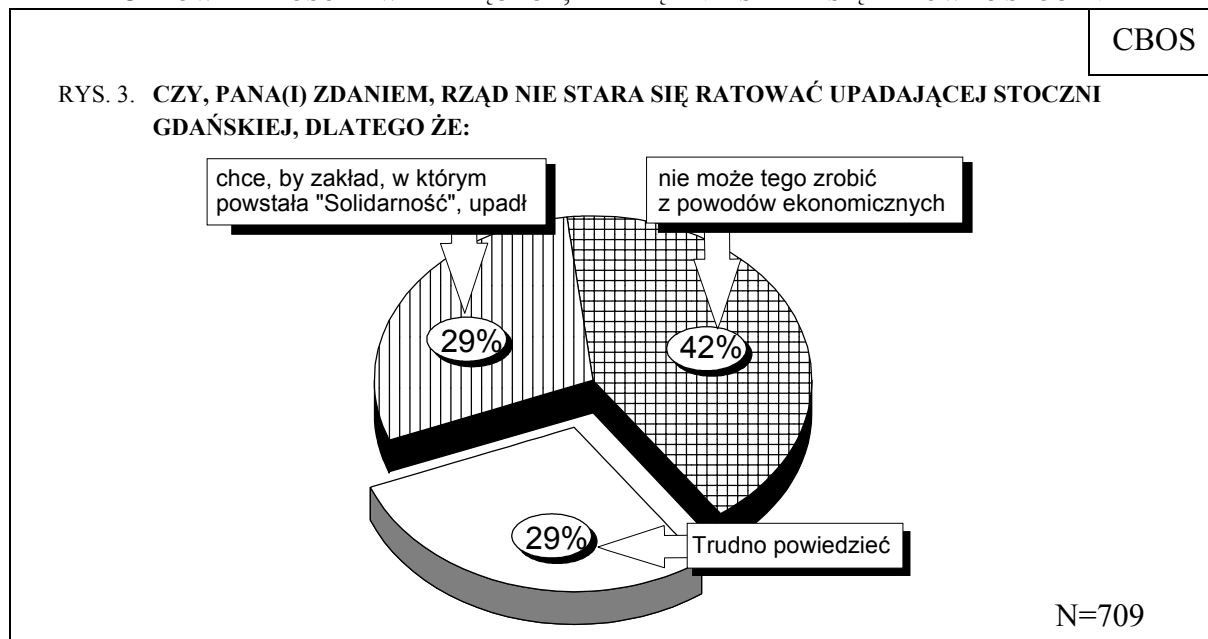
Elektoraty	Ostatnio dużo mówi się o złej sytuacji Stoczni Gdańskiej i możliwości jej bankructwa. Czy, Pana(i) zdaniem, ze Stocznia Gdańska rząd powinien postępować:		
	tak jak z każdym innym zakładem	mieć na względzie rolę, jaka stocznia odegrała w najnowszej historii Polski	Trudno powiedzieć
Aleksandra Kwaśniewskiego	71	27	2
Lecha Wałęsy	50	47	3

Zbliżone liczebnie są odsetki ankietowanych sądzących, że rząd stara się ratować stocznia (39%) i tych, którzy wyrażają przeciwny pogląd (44%).

Respondentów uważających, że rząd nic nie robi w celu uchronienia stoczni przed bankructwem zapytaliśmy, jakie są - ich zdaniem - powody takiego postępowania. W tej grupie przeważają osoby przypisujące rządowi czysto ekonomiczne motywy działania (42%). Chęć rewanzu, zemsty politycznej przez celowe doprowadzenie zakładu do upadku dostrzegają w poczynaniach rządu 29% badanych z tej grupy.

ODPOWIEDZI OSÓB TWIERDZĄCYCH, ŻE RZĄD NIE STARA SIĘ RATOWAĆ STOCZNI

W kwestii oceny motywów postępowania rządu największą rolę odgrywają poglądy polityczne ankietowanych oraz ich aktywność religijna, mniejszą zaś - status społeczno-ekonomiczny. Przekonanie o tym, że rządowi zależy na bankructwie stoczni, najczęściej wyrażają osoby często uczestniczące w praktykach religijnych, o prawicowej orientacji politycznej.

Tabela 4

w procentach

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, Pana(i) zdaniem, rząd nie stara się ratować upadającej Stoczni Gdańskiej, dlatego że:		
	chce, by zakład, w którym powstała „Solidarność”, upadł	nie może tego zrobić z powodów ekonomicznych	Trudno powiedzieć
ROP	54	28	18
UW	41	59	-
SLD	37	52	11
PSL	28	68	4
NSZZ „Solidarność”	4	73	23

Chęć politycznego odwetu zarzuca rządowi ponad połowa sympatyków ROP, a także znaczna część zwolenników UW i SLD. Zaskakujący jest fakt, że z poglądem tym zgadza się jedynie 4% respondentów popierających „Solidarność”. Trzy czwarte z nich sądzi, że rząd nie może tego zrobić z powodów ekonomicznych.

Tabela 5

w procentach

Elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, rząd nie stara się ratować upadającej Stoczni Gdańskiej, dlatego że:		
	chce, by zakład, w którym powstała „Solidarność”, upadł	nie może tego zrobić z powodów ekonomicznych	Trudno powiedzieć
Aleksandra Kwaśniewskiego	20	71	9
Lecha Wałęsy	58	31	11

Wśród wyborców Aleksandra Kwaśniewskiego zdecydowanie przeważa pogląd, że rząd odmawiając udzielenia wsparcia finansowego Stoczni Gdańskiej kieruje się racjami ekonomicznymi. Motywy polityczne przypisuje rządowi ponad połowa elektoratu Lecha Wałęsy.

SZUKANIE WINNEGO

Ankietowanych zapytaliśmy także, kto według nich jest w największym stopniu odpowiedzialny za zły stan ekonomiczny stoczni.

		CBOS
Jak Pan(i) sądzi, kto przede wszystkim ponosi odpowiedzialność za złą sytuację finansową Stoczni Gdańskiej i jej możliwą upadłość? Proszę wskazać nie więcej niż trzy możliwości.		
Dyrekcja stoczni		66%
Ministerstwo Przekształceń Własnościowych		37%
Rządy sprawujące władzę po 1989 roku		34%
Banki		25%
Obecny rząd		23%
Związki zawodowe działające w stoczni		22%
„Solidarność”		21%
Załoga stoczni		15%
Trudno powiedzieć		10%

Większość społeczeństwa uważa, że odpowiedzialność za złą sytuację finansową Stoczni Gdańskiej ponosi przede wszystkim jej dyrekcja. Jedna trzecia badanych wskazuje na procesy makroekonomiczne, niezależne od polityki finansowej stoczni, obarczając winą za powstałą sytuację rządy sprawujące władzę po roku 1989. Znaczny odsetek respondentów

(37%) twierdzi, że za ten stan rzeczy odpowiada Ministerstwo Przekształceń Własnościowych.

Opinie w tej kwestii różnicują przede wszystkim poglądy polityczne badanych. Osoby o przekonaniach lewicowych częściej twierdzą, że odpowiedzialne za złą sytuację finansową stoczni są rządy po 1989 roku, „Solidarność”, związki zawodowe działające w stoczni i jej załoga. Natomiast respondenci o sympatiach prawicowych częściej wskazują na obecną władzę: rząd, Ministerstwo Przekształceń Własnościowych oraz banki.

Wyniki sondażu wskazują, że Polacy w znacznym stopniu wyzbyli się sentymentów w myśleniu o Stoczni Gdańskiej i jej miejscu w naszej najnowszej historii. W większości uważają, że powinna być ona traktowana tak jak inne zakłady. Celowe zaniechanie ratowania Stoczni Gdańskiej zarzuca obecnemu rządowi prawie co czwarty badany. Ocena intencji i postawy rządu wobec stoczni oraz przyczyn zaistniałej sytuacji finansowej jest uzależniona od poglądów politycznych respondentów. Niemniej większość z nich - niezależnie od orientacji politycznej - sądzi, że odpowiedzialność za stan ekonomiczny Stoczni Gdańskiej ponosi jej dyrekcja.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Ostatnio dużo mówi się o złej sytuacji Stoczni Gdańskiej i możliwości jej bankructwa. Czy, Pana(i) zdaniem, ze Stocznią Gdańską rząd powinien postępować:
1 - tak jak z każdym innym zakładem; 2 - mieć na względzie rolę, jaką stocznia odegrała w najnowszej historii Polski

	(%)		
	1	2	Liczba osób
Ogółem	63	37	1134
Płeć			
Mężczyźni	68	32	539
Kobiety	59	41	594
Wiek			
do 24 lat	55	45	173
25-34	72	28	204
35-44	66	34	245
45-54	67	33	205
55-64	57	43	149
65 lat i więcej	59	41	158
Miejsce zamieszkania			
Wieś	58	42	413
Miasto do 20 tys.	73	27	150
od 21 do 100 tys.	61	39	218
101-500 tys.	70	30	203
501 tys.i więcej mieszk.	64	36	148
Region			
Północny	57	43	139
Zachodni	79	21	110
Środkowozachodni	67	33	189
Środkowy	59	41	203
Wschodni	56	44	134
Południowo-wschodni	55	45	162
Południowo-zachodni	72	28	198
Wykształcenie			
Podstawowe	54	46	363
Zasadnicze zawodowe	65	35	314
Średnie	67	33	359
Wyższe	80	20	97
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	82	18	81
Prac.umysł.niż.szczebla	64	36	100
Pracownicy fiz.- umysł.	57	43	79
Robotnicy wykwalifikowani	74	26	88
Robotnicy niewykwalifik.	62	38	84
Rolnicy	73	27	78
Prywatni przedsiębiorcy	81	19	60
Bierni zawodowo			
Renciści	60	40	135
Emeryci	57	43	199
Uczniowie i studenci	41	59	64
Bezrobotni	67	33	96
Gospodynie domowe i inni	54	46	67
Pracujący poza rolnictwem			
Sfera budżetowa	68	32	134
Sektor państwowy	61	39	99
Sektor prywatny	71	29	260
Spółdzielczość	77	23	42
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 150 zł	56	44	240
151 - 225	62	38	162
226 - 325	66	34	306
326 - 425	63	37	181
Powyżej 426 zł	74	26	184
Ocena własnych war. mater.			
Złe	61	39	438
Średnie	60	40	443
Dobre	74	26	251
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	53	47	100
Raz w tygodniu	61	39	625
Kilka razy w roku	68	32	286
W ogóle nie uczestniczy	74	26	122
Poglądy polityczne			
Lewica	74	26	220
Centrum	65	35	361
Prawica	59	41	343
Trudno powiedzieć	57	43	210

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, rząd stara się ratować ten zakład czy też nie?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	39	44	17	1163
Płeć				
Mężczyźni	39	49	12	551
Kobiety	39	40	21	612
Wiek				
do 24 lat	38	47	15	177
25-34	33	47	19	205
35-44	39	46	16	252
45-54	39	49	12	209
55-64	44	41	15	151
65 lat i więcej	42	33	26	169
Miejsce zamieszkania				
Wieś	40	42	17	430
Miasto do 20 tys.	56	33	11	151
od 21 do 100 tys.	27	57	16	222
101-500 tys.	39	47	14	208
501 tys. i więcej mieszk.	35	40	26	151
Region				
Północny	39	56	5	148
Zachodni	38	49	13	110
Środkowozachodni	45	40	15	193
Środkowy	38	43	19	211
Wschodni	32	45	23	136
Południowo-wschodni	35	41	23	166
Południowo-zachodni	42	41	17	200
Wykształcenie				
Podstawowe	42	35	22	375
Zasadnicze zawodowe	38	50	11	324
Średnie	37	47	15	365
Wyższe	33	48	19	99
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	31	49	20	81
Prac.umysł.niż.szczębla	40	44	15	101
Pracownicy fiz.- umysł.	43	49	8	80
Robotnicy wykwalifikowani	28	60	12	89
Robotnicy niewykwalifik.	46	41	14	90
Rolnicy	34	48	18	81
Prywatni przedsiębiorcy	24	60	16	61
Bierni zawodowo				
Renciści	44	33	22	141
Emeryci	44	38	18	206
Uczniowie i studenci	44	43	13	65
Bezrobotni	45	40	14	96
Gospodynie domowe i inni	28	47	25	68
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	34	50	15	137
Sektor państwowy	44	45	12	100
Sektor prywatny	34	51	15	268
Spółdzielczość	41	41	18	42
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	41	45	14	247
151 - 225	41	45	14	165
226 - 325	36	44	20	313
326 - 425	42	39	19	184
Powyżej 426 zł	37	48	15	192
Ocena własnych war. mater.				
Złe	37	48	15	444
Średnie	39	42	19	462
Dobre	42	42	16	256
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	34	45	22	101
Raz w tygodniu	39	46	15	643
Kilka razy w roku	42	41	17	294
W ogóle nie uczestniczy	38	43	19	123
Poglądy polityczne				
Lewica	53	35	12	221
Centrum	43	42	16	368
Prawica	28	60	12	348
Trudno powiedzieć	34	35	31	226